Middelengebruik

Middelengebruik in de zwangerschap

Doel zorgpad
Bieden van zorg bij gebruik van alcohol/drugs en roken tijdens de zwangerschap of een verhoogd risico op gebruik van alcohol/drugs en roken tijdens de zwangerschap.

Toepassingsgebied
Dit zorgpad is een globale procesbeschrijving voor begeleiding van zwangeren door verloskundig zorgverleners in VSV-verband.

Achtergrondinformatie
Het zorgpad is samengesteld in het kader van de verbinding Geboortezorg en het Sociale Domein in Almere. Het doel is om te zorgen dat zwangere vrouwen die alcohol of drugs gebruiken en/of roken passende zorg krijgen. Onderzoeken geven wisselende resultaten over zwangerschap en middelengebruik.

Vast staat dat er voor zowel alcohol, drugs als roken geen veilige ondergrens is.
Middelengebruik wordt riskanter:
- Naarmate de frequentie hoger wordt. Bijvoorbeeld meerdere dagen per week;
- Naarmate er in een korte tijd grote hoeveelheden worden gebruikt (bijvoorbeeld binge drinken);
- Bij polygebruik van drugs (het nemen van verschillende soorten drugs, alcohol en roken door en naast elkaar)
- Indien gebruikt wordt in combinatie met andere complicaties in de zwangerschap.

Zorgpad
In het consult voor de Mind2Care wordt gevraagd of de cliënt:
- Voordat ze wist dat ze zwanger was alcohol gebruikte;
- Dat nog steeds doet;
- In de 6 maanden voorafgaand aan de zwangerschap drugs (incl. blowen) gebruikte;
- Dat nog steeds doet;
- Of ze rookt (tabak).

Triage: Verloskundig zorgverlener maakt een inschatting van het risico op terugval.
Indicaties voor een verhoogd risico:
- Cliënt geeft aan in verleden zeer frequent gebruikt te hebben;
- Cliënt geeft aan in het verleden verslavingsproblematiek gehad te hebben;
- Cliënt verkeert in een omgeving of situatie die een verhoogd risico met zich meebrengt (bijvoorbeeld een gebruikende partner, minder weerbaar);
- Cliënt heeft in het verleden in korte tijd grote hoeveelheden alcohol genuttigd (binge drinken);
- Cliënt onderkent risico's voor ongeboren kind onvoldoende.

Indien de verloskundig zorgverlener het risico op terugval laag acht, biedt de verloskundig zorgverlener informatie aan over de risico's (folders, mondelinge uitleg) en geeft aan dat de cliënt bij problemen of vragen terecht kan bij de verloskundig zorgverlener.

Preventiegesprek: De verloskundig zorgverlener organiseert een preventiegesprek met een preventiemedewerker van Tactus. Het preventiegesprek vindt plaats in de verloskundigenpraktijk. Bij dit gesprek is een verloskundig zorgverlener aanwezig. De verloskundig zorgverlener legt uit dat dit een standaardprocedure is bij alcohol- en drugsgebruik en/of roken rondom de zwangerschap. Het gesprek is bedoeld om de cliënt te informeren over wat precies de gevolgen kunnen zijn voor de ongeboren baby, als ook de gevolgen en effecten voor het kind op latere leeftijd (b.v. FAS, Foetaal Alcohol Syndroom), zodat de cliënt een geïnformeerd besluit kan nemen over middelengebruik tijdens en na de zwangerschap. Indien de poging om het gesprek tot stand te brengen niet succesvol is (bijvoorbeeld omdat de cliënt niet komt opdagen), organiseren de verloskundige en de preventiemedewerker een prenataal huisbezoek.

Meldcode: De verloskundig zorgverlener weegt, aan de hand van de meldcode kindermishandeling, af of het nodig is een melding te doen bij Veilig Thuis Flevoland (VT). In de meldcode staat beschreven welke afwegingen worden gemaakt bij het al dan niet melden bij VT, hoe men omgaat met het inlichten van de cliënt en welke stappen daarbij moeten worden genomen.
VT heeft ook een consultatiefunctie: bij twijfel, vragen of als er behoefte is aan een klankbord, kan VT meedenken en advies geven. Dit kan ook zonder de identiteit van de cliënt kenbaar te maken. Telefoonnummer VT: 088 - 222 05 00.

Vervolgbehandeling: Als afronding van het gesprek maken de cliënt, verloskundig zorgverlener en de preventiemedewerker samen een inschatting of vervolgbehandeling nodig is. Als, naar inschatting, een vervolgbehandeling niet nodig is, wordt verder geen actie meer ondernomen.
Indien vervolgbehandeling wel nodig is, ook wanneer een cliënt een vervolgbehandeling niet nodig vindt, maar de verloskundig zorgverlener en Tactus van oordeel zijn dat een vervolgbehandeling nodig is, biedt Tactus een vervolgbehandeling aan die aansluit bij de problematiek van de cliënt. Dit kan variëren van een kortdurende behandeling tot een langdurige opname in een kliniek. Ook wordt afgesproken op welke termijn deze behandeling start.

Wanneer terugkoppeling: Op het moment dat de behandeling gestart moet zijn, geeft Tactus een terugkoppeling aan de verloskundig zorgverlener of dit daadwerkelijk is gebeurd.
Wanneer de behandeling is gestart, maken Tactus en de verloskundig zorgverlener afspraken over een wederzijdse terugkoppeling van de voortgang van de behandeling en de ontwikkeling van de zwangerschap.
Het kan gebeuren dat de cliënt in de loop van de behandeling geen toestemming geeft aan Tactus en/of de verloskundige om informatie uit te wisselen. In dat geval informeren de partijen elkaar over het stopzetten van deze toestemming.
Indien duidelijk wordt of vermoed wordt dat het ongeboren kind een onaanvaardbaar risico loopt, wordt er wel teruggekoppeld.